

מהודדין בפ"ך

עיונים בפרשת השבוע

גל"רז תתקעצ"ד ויקרא

א' זעירא. אלופו של עולם בא להנחיל לנו עניינה של הקרבנות. בכל מקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו. למי הקב"ה ימסור את כל הלכות הקרבנות, אם לא משה רבינו, העניו מכל אדם. זה שלא נבחר להיות כהן. "יהודי טוב" פעם הסביר מדוע משה רבינו לא נבחר להיות כהן גדול, כי משה רבינו לא טָעַם טַעַמָה של חטא, ממילא לא ידע להרגיש את ההרגשה של המתחרט שאכן, די ברגשות החרטה עם קרבן כדי לכפר עליו. אחרן, שטעם "טעם" חטא בזמן העגל, ידע היטיב את הנפש של המתחרט, ולכן הוא הבין הכי טוב את "אדם כי יקריב מכב", אדם שיכול להקריב חלק מעצמו, בחרטה גמורה על העבר וקבלה מוחלטת על העתיד. אכן, הקב"ה יסד בפרשה את הכוח של לב היהודי להביא קרבן לכפר עליו. לא משנה אם הוא מביא פר בן בקר, כבש בן שנתו, יונה או עשרון סולת. העיקר זה, נפש כי תקריב. לבו של המקריב שמכוון לבו בהקרבת העשרון באותה מידה של המקריב פר, זה מה שעושה את הריח ניחוח לה', כוון הלב לשמיים, לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. זה היסוד של כל הקרבנות. כרגע, אין לנו כהן בעבודתו, לויים בשירם ובזממם וישראל במעמדם, מה שיש לנו זה "ונשלמה פרים שפתינו", לעסוק בפרשיות של הקרבנות שהקב"ה יחשוב לנו כאילו הקרבנו כל הקרבנות. הנביא ישעיה מלמדנו שסיבת היצירה של עם ישראל, שנספר תהילות השי"ת. כאשר נבין את עצמינו להבין שאכן התפילות שלנו הם במקום הקרבת הקרבנות, נספר תהילותיו בבתי הכנסת ובבתי המדרשות כפי שהרמב"ן מלמדנו בסוף פרשת בא, שעיקר היצירה שלנו כדי להודות ולהלל להשי"ת. אנחנו ימים לפני חג הפסח, הלילה שאנחנו אומרים הלל להשי"ת, הלילה בה אנחנו מנחילים אמונה שלימה וטהורה בבנינו ובני בנינו. אם אנחנו נבין את עצמינו כראוי, יקויים בנו הסיפא של ההפטרות, הריעו תחתיות הארץ, פצחו הרים רינה יער וכל עץ בו, כי גאל ה' את יעקב ובישראל אתפאר, או אז נזכה השתא לאכול מן הפסחים ומן הזבחים.

ונרצה לו לכפר עליו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ב"ד או מיתה בידי שמים או מלקות, הרי עונש אמור, הא חינו מרצה אל על עשה ועל לאו שנתק לעשה. לשון רש"י. וברייתא היא בחורת כהנים. ואני תמה, וכי היכן עונשן אמור, כי הקרבנות בשוגגין הן מרצון, ונוכל לומר שיכפרו על חייבי מיתה בידי שמים שוגגין, ועל חייבי מלקות שוגגין, ועל חייבי מיתות ב"ד שוגגין באותן שאין חייבין עליהם חטאת, כגון מכה אביו ואמו ומקלל, כסם שהחטאת מכפרת בחייבי מיתות שוגגין; ואולי בעבור שפירש הכתוב בחייבי מיתות ב"ד ובחייבי כריתות עונשן במזיד ובשוגג, ופירש בחייבי מיתה בידי שמים עונשן במזיד למיתה, ובחייבי לאוין למלקות, ולא פירש בהם שום עונש בשוגג, נראה להם לחכמים שכל העונש שבהם פרשו הכתוב, כי למה יפרש עונשן של אלו במזיד ובשוגג, ויפרש עונש האחרים במזיד, ולא יפרש אותם בשוגג ויאמר שיהא מחוייב להביא בהן עולה.

ולכך ראו שאין בחייבי מיתה בידי שמים ובחייבי מלקות אלא עונשן המפורש בהן במזיד, אבל בשוגג אין עליהם שום נשיאות חטא, ואין לריכין רכוי כלל. וזה שאמרו "כבר ענשן אמור", שכל העונש שרצה להטיל עליהם כבר אמרו הכתוב, אבל על עשה ועל לא תעשה הניתק לעשה המזידין שלא הזכיר בהם שום עונש ואי אפשר שלא יענש בהם, בזה ירצה בעולה הזו אם יציאנה בנדבת נפשו: הרמב"ן בא לעורר אותנו, למעשה, כאשר האדם חוטא הוא בעצם מנתק את עצמו מהקב"ה במידה מסוימת. הוא אומר, חלקים אשר היו קשורים בנימי נשמתו, מתרופפים ומתנתקים. ממילא יש מקום לתהות ולתמוה מה פתאום שקרבן מבהמה יכפר. איך, החוטים המנותקים יתחברו שוב. אמנם ממשמעות הלשון של קרבן, ניתן להבית התקרבות. אבל ההתקרבות תבוא רק לאחר הקרבה, ויתור משמעותי מדרכים נלוזות. וזה רק אחרי שיסמוך ידיו ויתודה. ויתכן לומר, כי בעבור שלא הזכיר בקרבנות הנדבה "לכפר עליו על שגגתו אשר שגג" כאשר בקרבנות החטא, ואמר "ונרצה", היה לרבותינו במשמעות הזה שיכפר על המזידים שאינם רכויים לפניו, כי השוגג אע"פ שחטא רכוי השם הוא. אם כן אי אפשר לו לכפר על המזידים זולתי על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה שלא נזכר בהם עונש, אלא שאינם רכויים למלך בעבור שעברו על מצותו, ובמה יתלכו אל אדוניהם, בדורון הזה: הוא אומר, שלדעת הרמב"ן אין די בהקרבת הקרבן, יש להתקרב כדי להיות קרוב. קרוב ה' לנשברי לב. ללא שברון הלב, ללא ההרגשה הפשוטה, שלמעשה אני הייתי אמור להיות קרוב לה' ולא הבהמה, אין זה דורון. אזי זה ממש בדברי הנביא ישעיה בראשית דבריו "למה לי רב זבחיכם יאמר ה' שבעתי עלות אילים וחלב מריאים ודם פרים ובבשים ועתודים לא חפצתי". וראיתי באגדה צויקרא רבא תני רבי שמעון בן יוחאי, אין העולה בזה אלא על הרהורי עבירת הלב. אמר רבי לוי מקרא מלא הוא והעולה על רוחם היה לא תהיה, העולה מכפרת על העולה על רוחם. וכן באיוב הוא אומר והעלה עולות מספר כולם כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם, הדא אמרה אין העולה בזה אלא על הרהורי הלב. והטעם, שלפי שהוא חטא שאין מכיר בו אלא ה', לפיכך כולה כליל לה': ולשון "ונרצה לו" יחזור אל השם הנכבד הנזכר, שיתרצה לו בקרבן הזה לכפר עליו, מלשון ובמה יתרצה זה אל אדניו, ואור פניך כי רציתם, וכן רבים. ויתכן כי ונרצה כנוי לחטא, שנרצה לו חטאו לכפר עליו, מלשון כי נרצה עונה, עד לכתה הארץ את שבתותיה, והם ירלו את עונם, לשון השלמה. ויתכן שהוא כענין הראשון, כאלו העון רכוי לפני השם, לא יחר אפו בו עוד: זאת אומרת, כדי שקרבן העולה תעלה לרצון לפני האדון כל, חייבים להיות שלמים עם הקב"ה. שלמות זו תבוא רק ע"י לימוד התורה כדי לקיים את המצוות. לעשות את כל הגדרים הנצרכים כדי שלא נוכל לשוב לחטא. לנזיר אומרים לך סחור סחור סביב הכרם אבל לכרם עצמו, אל תתקרב. כאשר הלב יזדכך, על ידי לימוד התורה, שאדם ממית עצמו באוהל, ומזכך ליבו ומחשבותיו מכל סחי ומאוס, בעצם הוא הקריב מנפשו ודמו. ברגע שהעולה על רוחם הם מילי דמעליותא, ממילא הרי שלמיו, שלמים, אזי יעלה לרצון לפני אדון כל.

ונפש כי תקריב, לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה מי דרכו להתנדב מנחה עני אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו. רש"י פשוט מדהים. הבה נחזור לראשון "שהקריב נפשו". הוא אומר שזה יצחק אבינו שפשט צאורו. יצחק אבינו הוא זה שתיקן תפילת מנחה. תפילת העני העטוף. העני מקריב נפשו, שמקמץ ומקביץ יד על יד עד שעולה לסכום עשירית האיפה של סולת. כאשר בביתו יש פת קיבר. הנה, עיקר העיקרים הוא מה שיותר קרוב לנפש, ללב, להרגשה שהנה, עמדתי להקריב נפשי. וזהו עניינה של תפילת

מנחה, זמן הדימדומים, בין לבין, אי בהירות, פסיחה על שתי סעיפים. אזי, מתפללים מעומק הלב, בהתעמקות מיוחדת. זה הזמן שאליהו הנביא נענה. כאשר יש עניות בשומרי תורה ומצוות. יש לקום לעשות מעשה בגבורת הנפש. זה הרצון האמיתי של הקרבן. ההקרבה העצמית. העני, הדל, כאשר יעטוף לשפוך שיח, להביא עשרון סולת, מביא נפשו. זאת עניינה של מנחה.

ויצק עליה שמן, על כולה: ונתן עליה לבונה, על מקלטה מניח קומץ לבונה עליה לכל אחד ומה ראית לומר כן שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נכלל עמה ונקמץ עמה כמ"ס מסלתה ומשמנה ולבונה על מקלטה שאינה נכללת עמה ולא נקמלת עמה שנאמר על כל לבונה של אחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה ומקטירה: זהו סדר הלימוד. מה שנבלל בסוגיא, חוט השדרה של הסוגיא מתפרסת על כולה, התיבול, שייך לצד, אינה נבללת עמה. הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה. כי, אין להם מרבה נכסים מרבה דאגה לכן ליבם פנוי לדברי תורה. שמן שהוא מקור האור של התורה נבלל במנחה, לבונה שהיא ריח בגדיו, נקטר עמה.

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, כלומר שלא תקרה לו סגנת חטאת זולתי ממוקשי עס, כאמרם המתפלל וטעה סימן רע לו, ואם שליח ליבור הוא, סימן רע לשולחיו, וקרבונו נסרף ואין לכהן שום חלק בו, ולכן לא כתב בו ואסם כמו שכתב בכל שאר החוטאים, כי אמנם צאמרו ואסם יורה אזהרה על התשובה, וזה לא יפול על הכהן המשיח כי לא מלכו היה החטא כלל, אצל קרה לו לאשמת העם, וצגגת סנהדרין שהוא גם כן רחוק אמר: הנה הספורנו מבאר לנו שקשה להעלות על הדעת, שמי שכל כך קרוב להקב"ה יחטא באופן שהוא מרוחק מהשי"ת. אין זה אלא שזה אשמת העם והדור. שליח הציבור הוא הפנים של הציבור. במקום ובמצב שהציבור עמוק בחלאת העבירות, פני העם משתקפים דרך הנהגות הכהן הגדול. אבל, הכהן עצמו ישאר זך וטהור כמקדמת דנא. אם אנחנו שואלים איפה כהן צדק שישוב לעשות את העבודה, עלינו לדבוק במדתו של אהרן כהנא רבה כדי שהקב"ה יעורר רחמיו עלינו וישיב לנו ביתו ושם נעלה ונראה, ונחזה בעינינו כהן גדול עומד ומקטיר לשמו יתברך.